

Prof. dr. Đuro Benić*

DVADESET PET GODINA FAKULTETA ZA TURIZAM I VANJSKU TRGOVINU U DUBROVNIKU

Ove godina navršava se 25 godina postojanja Fakulteta za turizam i vanjsku trgovinu u Dubrovniku. Tim povodom razmotrit ćemo ukratko njegovu jučer i danas, te dati smjernice za sutra.

U jesen 1970. godine otvoren je u Dubrovniku Odjel Fakulteta ekonomskih nauka iz Zagreba koji se 1975. godine nakon preustrojstva Fakulteta ekonomskih nauka konstituira kao samostalna visokoškolska ustanova pod nazivom Fakultet za turizam i vanjsku trgovinu. Iste godine Fakultetu je pripojena Viša turistička škola iz Dubrovnika a od 1976. godine Fakultet za turizam i vanjsku trgovinu član je Sveučilišta u Splitu. Godine 1980. Fakultetu je pripojen Centar za turističku dokumentaciju i informacije iz Dubrovnika koji je formiran 1938. godine.

U prvim godinama rada nastavu na Fakultetu u cijelosti su izvodili nastavnici Fakulteta ekonomskih nauka iz Zagreba. Nastava se izvodila u tri odvojene i udaljene zgrade, da bi 1974. Fakultet riješio radni prostor rekonstrukcijom "Vile Elise" izgrađene 1902. godine i izgradnjom novog dijela u kojem su smještene dva amfiteatra, dvije veće dvorane i kabineti za nastavnike.

Tako danas Fakultet raspolaže s ukupno 2.341 m² prostora a nastava se izvodi u dva amfiteatra i pet predavaonica sa 740 sjedaćih mjesta za studente. Kabinet informatike opremljen je sa 23 kompjutora; za učenje stranih jezika studentima je na raspolaganju kabinet sa pripadajućom audiovizualnom tehnikom; svaki kabinet za nastavnike opremljen je kompjutorom kao i knjižnica, računovodstvo i evidencija studija. U okviru knjižnično-dokumentacijske i izdavačke djelatnosti Fakultet u svom sastavu ima dvije knjižnice, i to Knjižnicu fakulteta i Centar za turističku dokumentaciju i informacije s ukupnim fondom od 28.000 svezaka knjižne građe.

Istodobno sa rješanjem prostora počelo se raditi na izgrađivanju vlastitog kadra. Danas je na Fakultetu zaposleno 20 nastavnika u stalnom radnom odnosu, te 10 vanjskih suradnika. U administraciji i drugim pratećim službama zaposleno je 14 djelatnika.

Fakultet za turizam i vanjsku trgovinu do zaključno 1995./96. šk. god. upisalo je ukupno 9.938 studenata (VII/1 5.773 i VI/1 4.165 studenata). Do 1. studenoga 1995. godine na Fakultetu je diplomiralo ukupno 2.153 studenta (VII/1 1.409 i VI/1 744 studenta). Danas na Fakultetu studira ukupno 1.568 studenata, od čega je 390 apsolvenata. Za razliku od prijašnjih godina, odnosno od uspostave države Hrvatske, na Fakultetu studiraju studenti većinom s područja Dubrovačko-neretvanske županije - 72,4%, iz drugih područja

* Dekan Fakulteta za turizam i vanjsku trgovinu Dubrovnik

Republike Hrvatske - 19,5%, te iz Herceg-Bosne - 8,1% (podaci za 1994./95. šk. godinu). Od 1989./90. šk. god. Fakultet organizira i izvodi nastavu i na dislociranom studiju VI. stupnja pri Narodnom sveučilištu u Splitu.

Isto tako, na Fakultetu su izvedena dva poslijediplomska studija iz područja poslovne ekonomije i turizma sa 77 polaznika, od kojih je do danas 14 obranilo magistarski rad. Od 1989. godine na Fakultetu su obranjene 4 doktorske disertacije.

Brojni studenti Fakulteta za turizam i vanjsku trgovinu bili su ili jesu sudionici domovinskog rata u kojem je aktivno sudjelovao i manji broj nastavnika (2). Nažalost, četiri naša studenta su poginula, a veći broj ih je ranjen, od kojih neki teško. Nastava na Fakultetu nije prekidana niti u vrijeme neposredne agresije na Dubrovnik. Nastavnici su svakodnevno dolazili na posao i izvodila se konzultativna nastava. Upravo u to vrijeme Fakultet je pokazao svoju zrelost i zajedništvo kako osoblja Fakulteta, tako i studenata. Konačno, u tom vremenu 1992. godine Fakultet pokreće časopis "Ekonomska misao i praksa" kako bismo ponajprije pokazali barbarima da iako mogu rušiti Grad ne mogu nam srušiti duh i da je u tom pogledu razlika između njih i nas ogromna, a s druge strane da popunimo prazninu koja vlada u izdavačkoj djelatnosti na području ekonomije u Hrvatskoj.

Fakultet je u ratu pretrpio velika oštećenja. Tri izravna pogotka u krov, dva u kanale; maljutka je probila kamenu fasadu stare zgrade i porušila nosače balkona; pancirno zmo tenkovske granate slomilo je kamene igle na ulazu u knjižnicu, a veliki broj granata koji je pao oko zgrade polomio je većinu stakala, na mnogo mjesta oštetio je kamenu fasadu stare zgrade, te uništio dio inventara. Popravlak krova odmah je izvršen, zatim je ostakljena cijela zgrada, a prošle godine su drveni otvori na novoj zgradi zamijenjeni aluminijskim.

Donošenjem Zakona o visokim učilištima 1993. godine za Fakultet to znači opredjeljenje i dalje djelovati kao fakultet ili se organizirati kao veleučilište. Imajući u vidu našu tradiciju, mogućnosti u svezi s prostorom, opremom i nastavnim osobljem, zatim potrebe za izučavanjem turizma i vanjske trgovine u prvom redu u našoj županiji ali i na području cijele Republike Hrvatske, te razmišljanja "gdje će se u našoj državi izučavati turizam i vanjska trgovina ako ne u Dubrovniku" s obzirom na povijest Grada, opredijelili smo se za organiziranje i izvođenje nastave na razini fakulteta. Izrađen je novi nastavni plan i program po uzoru nastavnih planova i programa institucija koje obrazuju djelatnike za turizam (pri ekonomiji) u Njemačkoj, Švicarskoj, Austriji, Sjedinjenim Državama i nekim drugim razvijenim zapadnim zemljama, s tim da su u program ušli i neki temeljni ekonomski predmeti prema dogovoru na razini ekonomskih fakulteta u Republici Hrvatskoj. Na dodiplomskom studiju VII. stupnja postoje dva smjera - turizam i vanjska trgovina. Prve dvije godine studija su zajedničke a usmjerena se vrše na trećoj godini. Dodiplomski studij VI. stupnja izvodi se za smjer turizam. Nastavni plan i program dodiplomskog fakultetskog studija VII. stupnja smjer turizam i vanjska trgovina, te dodiplomskog stručnog studija VI. stupnja smjer turizam prihvaćen je na Sveučilištu u Splitu i primjenjuje se od

1995./96. šk. godine. Osim plana i programa za dodiplomski studij VII. stupnja i dodiplomski studij VI. stupnja izrađen je plan i program za poslijediplomske trogodišnje znanstvene studije poslovna ekonomija u turizmu i poslovna ekonomija u vanjskoj trgovini, te poslijediplomski dvogodišnji stručni studij marketing u turizmu koji bi trebao biti prihvaćen do kraja ove godine na Sveučilištu u Splitu, a nakon toga organiziralo bi se kontinuirano izvođenje poslijediplomskog studija.

U okviru Fakulteta djelovala je organizacijska jedinica Institut za ekonomska istraživanja. Institut je izradio brojne projekte s područja turizma i razvoja, te ostvario zapažene rezultate po kojima je bio jedna od vodećih institucija u Hrvatskoj. Od početka domovinskog rata, napada na Dubrovnik i znatnog oštećenja zgrade Fakulteta, nisu prijavljivani istraživački projekti. Institut se ubuduće neće organizirati kao posebna organizacijska jedinica, a nosilac budućih projekata bit će Fakultet.

Koji zadaci očekuju Fakultet sutra?

Prvo, potrebno je dovršiti izradu normativnih akata u skladu s novim statutom Fakulteta. U okviru toga potrebno je donijeti pravilnik o poslijediplomskom studiju kako bi se poslije prihvaćanja nastavnog plana i programa poslijediplomskog studija krenulo s kontinuiranim studijem. Isto tako, kako je donešen pravilnik o izdavačkoj djelatnosti, Fakultet treba (uz časopis "Ekonomska misao i praksa" koji izdaje već četiri godine) od iduće godine početi s izdavanjem udžbenika, odnosno knjiga iz područja ekonomije.

Drugo, iako se već dvadesetak godina radi na izgrađivanju vlastitog kadra nije postignut visok rezultat. Naime, Fakultet se uvijek kretao na kritičnom broju potrebnih nastavnika. Bilo je tu i objektivnih okolnosti kao što su nedostatak, odnosno mala mogućnost izbora kadra sa ovog područja, dugo vremensko razdoblje potrebno za stvaranje nastavnika, nemogućnost rješavanja stambenih pitanja zainteresiranih profesora iz drugih sredina i sl. Međutim, činjenica je da se vrlo malo vodilo računa o mladom kadru. Danas je na Fakultetu zaposleno 20 nastavnika, i to 5 redovnih profesora, 4 izvanredna profesora, 4 docenta, 4 predavača i 3 asistenta (30. rujna 1995. u mirovinu su pošla dva nastavnika-predavača a jedan nastavnik-predavač sporazumno je raskinuo radni odnos; popuna upražnjenih mjesta je u tijeku). Nastava na Fakultetu odvija se nesmetano zahvaljujući angažiranju vanjskih suradnika. Profesori i docenti izvide u cijelosti nastavu (predavanja, vježbe, seminare, konzultacije) što je posebice teško na prvoj i drugoj godini studija gdje je veći broj studenata. Problem nedostatka profesora može se i dalje rješavati angažiranjem vanjskih suradnika (što je za Fakultet nepovoljnije rješenje). Međutim, prijam asistenata je neophodan za nesmetani rad posebice kad se imaju u vidu predmeti koje vode nastavnici koji u bliskoj budućnosti odlaze u mirovinu. Ocjenjujemo da bi bilo potrebno zaposliti minimalno tri profesora i šest asistenata, za što je potrebno ishoditi dozvolu u Ministarstvu.

Dalje, potrebno je i nadalje raditi na popravku zgrade oštećene u ratu. Popravak stare zgrade zahtijevat će velika sredstva; zaštićeni je spomenik pa je popravak kanala i kamene fasade problem koji će trebati rješavati u suradnji sa nadležnim institucijama.

Iako je u posljednje vrijeme dosta učinjeno na poboljšanju uvjeta rada studenata i nastavnika, potrebno je i dalje napore usmjeriti u tom pravcu. Kako se na Fakultetu osjeća nedostatak kabinetnog prostora za nastavnike i prostora za seminarsku nastavu, potrebno bi bilo izvršiti adaptaciju potkrovlja gdje bi se smjestili kabineti nastavnika i drugi potrebni prostori (studentske udruge, izdavaštva i dr.), a sadašnji kabineti nastavnika u staroj zgradi preuredili bi se za seminarsku nastavu.

I na kraju, ali ne manje važno, Fakultet treba i dalje raditi na očuvanju i povećanju stečenog ugleda nastojeći postati centar za izučavanje turizma u našoj državi. Potrebno je podizati kvalitetu izvođenja studija ne samo s postojećim kadrom već i angažiranjem na kraće ili dulje vrijeme uglednih znanstvenika iz naše zemlje i inozemstva na izvođenju dodiplomske i poslijediplomske nastave. Isto tako, treba nastojati održati kontinuitet u organizaciji stručnih i znanstvenih skupova, te seminarima, tečajevima i savjetovanjima ponuditi stručno usavršavanje ekonomistima.

RASPORED DISCIPLINA PO ŠKOLSKIM GODINAMA I SMJEROVIMA

DODIPLOMSKI FAKULTETSKI STUDIJ VII. STUPNJA SMJER TURIZAM

<i>Prva godina</i>	<i>Druga godina</i>
Osnove ekonomije	Mikroekonomija
Poslovna matematika	Makroekonomija
Statistika	Monetarno-kreditna politika
Informatika	Javne financije
Trgovačko pravo	Menadžment
Sociologija	Računovodstvo
Strani jezik A1	Strani jezik A2
Strani jezik B1	Strani jezik B2

<i>Treća godina</i>	<i>Četvrta godina</i>
Ekonomika turizma	Poslovanje turističkih agencija
Selektivni turizam	Poslovanje ugostiteljskih tvrtki
Marketing u turizmu	Organizacija nautičkog turizma
Turistička geografija	Promet i turizam
Međunarodna ekonomija	Gospodarstvo Hrvatske
Financijski menadžment u turizmu	Razvoj i prostorno planiranje u turizmu
Kvantitativne metode poslovnog odlučivanja	Strani jezik A4
Strani jezik A3	Strani jezik B4
Strani jezik B3	Izborna disciplina

**DODIPLOMSKI FAKULTETSKI STUDIJ VII. STUPNJA
SMJER VANJSKA TRGOVINA**

<i>Prva godina</i>	<i>Druga godina</i>
Osnove ekonomije	Mikroekonomija
Poslovna matematika	Makroekonomija
Statistika	Monetarno-kreditna politika
Informatika	Javne financije
Trgovačko pravo	Menadžment
Sociologija	Računovodstvo
Strani jezik A2	Strani jezik A2
Strani jezik B2	Strani jezik B2

<i>Treća godina</i>	<i>Četvrta godina</i>
Međunarodna ekonomija	Gospodarstvo Hrvatske
Financijski menadžment	Poslovanje tvrtki u trgovini
Kvantitativne metode poslovnog odlučivanja	Vanjskotrgovačko poslovanje
Međunarodni marketing	Međunarodne financije
Međunarodno i domaće tržište proizvoda i usluga	Transport, špedicija i osiguranje
Poslovanje na robnim burzama	Menadžment nabave
Strani jezik A3	Strani jezik A4
Strani jezik B3	Strani jezik B4
Izborna disciplina	Izborna disciplina

DODIPLOMSKI STRUČNI STUDIJ VI. STUPNJA - TURIZAM

<i>Prva godina</i>	<i>Druga godina</i>
Osnove ekonomije	Računovodstvo
Poslovna matematika	Mikroekonomija
Statistika	Menadžment
Informatika	Marketing u turizmu
Ekonomika turizma	Poslovanje ugostiteljskih tvrtki
Turistička geografija	Poslovanje turističkih agencija
Trgovačko pravo	Organizacija nautičkog turizma
Sociologija	Selektivni turizam
Strani jezik A1	Strani jezik A2
Strani jezik B1	Strani jezik B2

**POPIS ZNANSTVENO NASTAVNIH I NASTAVNIH DJELATNIKA
FAKULTETA ZA TURIZAM I VANJSKU TRGOVINU U STALNOM
RADNOM ODNOSU**

- Dr. Ivo Ban, docent
- Dr. Zdravko Bazdan, izvanredni profesor
- Dr. Đuro Benić, izvanredni profesor
- Mr. Tonči Boras, asistent
- Dr. Vesna Borković, docent
- Dr. Zagorka Brunsko, docent
- Stijepo Butijer, dipl. ing., predavač
- Dr. Hamid Džubur, izvanredni profesor
- Dr. Nikola Knego, docent
- Dr. Halid Konjhodžić, redovni profesor
- Lucijana Leoni, prof., predavač
- Nikola Lujčić, prof., viši predavač
- Dr. Frano Ljubić, izvanredni profesor
- Dr. Mirko Marković, redovni profesor
- Mr. Martina Novak, asistent
- Dr. Ivo Paparella, redovni profesor
- Mr. Mihovil Račić, asistent
- Dr. Mijo Rešetar, redovni profesor
- Branka Šimić, prof., viši predavač
- Dr. Tonko Žabica, redovni profesor

POPIS VANJSKIH SURADNIKA

Perica Domijan, prof.
Mr. Antun Karaman, predavač
Stanka Kristić, prof.
Dr. Branimir Markić, docent
Dr. Ivan Pavlović, docent
Mr. Duško Relja-Vladović, predavač
Dr. Ivo Spremić, izvanredni profesor
Nikolina Stjepić, prof.
Katarina Stražičić, prof.
Dr. Ivo Veža, izvanredni profesor

OSTALI DJELATNICI FAKULTETA ZA TURIZAM I VANJSKU TRGOVINU

Đuro Bajurin
Sofija Bogoje, dipl. oec
Gordana Čoić
Klare Gjaja
Vesna Kaminski, dipl. oec.
Marin Krželj, dipl. iur.
Anka Martić
Elena Mratović
Mr. Zorka Paradžik, viši bibliotekar
Sonja Pirjač, oec.
Franica Poluta, dipl. arheolog
Mira Rechner, prof.
Danica Rončević
Kate Zvone